

We spelen een spel: rara, wat ben ik!

Welk feest wordt ook wel het 'lichtfeest' genoemd? En wat is de naam van de oudste en meest heilige hindoe-teksten? Vind jij de juiste combinaties?

Spread de kaarten met de afbeeldingen op een grote tafel uit elkaar. Bekijk ze goed. Leg de kaarten met uitleg op een stapeltje, gedekt op elkaar. Om de beurt neemt een speler een kaart met uitleg en leest deze voor. Kan hij of zij de juiste afbeelding vinden? Bij een juist antwoord mag de speler de kaarten bijhouden. Indien niet, krijgen de andere spelers een kans. Wie eindigt met de meeste kaarten?

Veel speelplezier!

Feestdagen

Theodoor van Loon, De aanbidding van de herders - PARCUM, collectie Abdij van Park

Kerstmis

Feestdagen

Suikerfeest (Eid al-Fitr)

Feestdagen

Chanoeka

Feestdagen

© Steven Gerner

Holi

Opgroeien

Communiebordje - PARCUM © Borgers - Devriendt

Heilige communie

Opgroeien

© Yonatan Sindel - for the Ministry of Tourism Israel

Bar mitswa

Opgroeien

© Brochure 'feest' HVV

Feest vrijzinnige jeugd

Opgroeien

Guniu choli

God(en)

Buste Heilig Hart van Christus – PARCUM
© Borgers - Devriendt

Jezus Christus

God(en)

Islamitische kalligrafie Allah - Museum voor Religieuze
Kunst en Etnografie

Allah

God(en)

Boeddha

God(en)

Shiva

In de gebedsplaats

Monstrans – PARCUM © Borgers - Devriendt

Monstrans

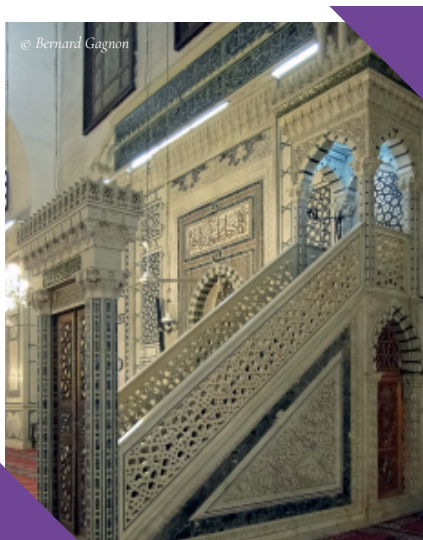
In de gebedsplaats

De heilige ark

In de gebedsplaats

© Bernard Gagnon

Minbar

In de gebedsplaats

© Silke Glas

Prasada

Bidden

Collectie ex voto's voor de Heilige Quirinus – PARCUM, collectie Abdij van Park © Borgers - Devriendt

Ex voto's

Bidden

© Shrijana Nepal

Huisaltaar

Bidden

Vajra

Bidden

© Khalid Mahmood

Tasbeeh

Heilige plaatsen

Westelijke muur (Klaagmuur)

Heilige plaatsen

Ka'aba

Heilige plaatsen

Zakje aarde uit het Heilige Land – PARCUM © Borgers - Devriendt

Heilig-Grafkerk

Heilige plaatsen

© Ken Wieland

Ganges

Heilige boeken

Koran

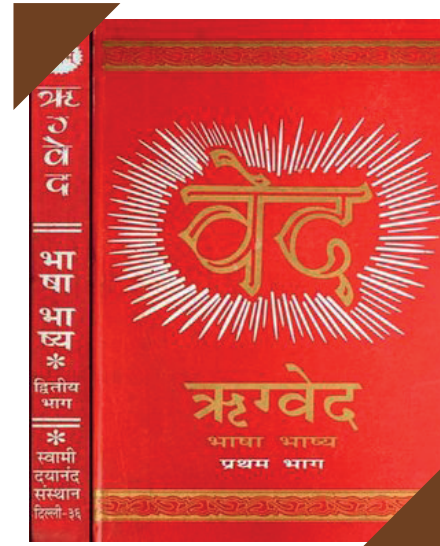
Heilige boeken

*Gebedenboekje - PARCUM, archief Abdij van Park
© Borgers - Deuriendt*

Gebedenboekje

Heilige boeken

Veda's

Heilige boeken

Jad - Collectie Stiers-Hoogewys

Jad

Leven na de dood

*Allegorie van de Goede Dood - PARCUM
© Borgers - Deuriendt*

Hemel

Leven na de dood

Nirvana

Leven na de dood

Collectie Metropolitan Museum of Art, New York

Eeuwige Jachtvelden

Leven na de dood

Antyesti

FEESTDAGEN

Op deze dag vieren christenen de geboorte van Jezus.

Jozef en Maria waren op weg van hun woonplaats Nazareth naar Bethlehem voor een volkstelling. Tijdens hun tocht waren ze op zoek naar een plek om te overnachten, maar alle herbergen waren volzet. Uiteindelijk vonden ze een lege stal onder een heldere ster. Hier werd Jezus geboren en in een kribbe gelegd. Daaropvolgend verscheen een engel aan de herders in de buurt om de Blijde Boodschap te verkondigen.

Het geboorteverhaal staat in het Nieuwe Testament.

Dit is een van de belangrijkste feesten voor moslims en vindt plaats op het einde van de ramadan, de vastenperiode. Na dertig dagen overdag niet gegeten, gedronken, gerookt of gevreeën te hebben wordt de traditionele vastenmaand afgesloten.

's Ochtends staan de gelovigen vroeg op: zij baden zich en trekken schone, nieuwe kleren aan. Zo getuigen ze er feestelijk van dat ze een maand gevast hebben. Na zonsopgang wordt iets kleins gegeten. Daarna gaan de mensen naar de moskee om daar naar de preek van de imam te luisteren. Wie kan, moet geld ter waarde van één maaltijd schenken (de zakaat).

De rest van de dag wordt besteed aan familiebezoek en, als dat mogelijk is, het bezoeken van de graven van familieleden. Bij de familiebezoeken wordt veel zoetheid gegeten en worden er cadeautjes uitgewisseld.

Dit joodse feest, dat ook bekend staat als het lichtfeest of toewijdingsfeest, duurt maar liefst acht dagen. Tijdens dit feest wordt de herovering van Jeruzalem door de Maccabeeën en de herstelling en herinwijding van de tempel van Jeruzalem (165 v.Chr) gevierd.

Toen de Macabeeën de kandelaars in de tempel terug wilden aansteken, bleek dat er maar genoeg olie was om de kaarsen één nacht te laten branden. Op miraculeuze wijze bleven ze acht dagen branden.

Tijdens dit feest wordt een speciaal soort kandelaar met acht armen en een kaarshouder in het midden aangestoken. De kaars in het midden staat symbool voor het wonder in de tempel van Jeruzalem. Iedere nacht van het feest wordt een extra kaars aangestoken. Deze kaars moet minstens een half uur branden en tijdens dit half uur mogen er geen huishoudelijke taken gedaan worden.

Met dit feest vieren hindoes dat Heer Krishna de demon Holika (een vrouwelijke demon die de winter voorstelt) heeft verslagen. De overwinning van de lente op de winter, en van het goede op het kwade wordt zo herdacht.

Het feest begint op een avond met volle maan. Mensen dansen om grote brandstapels en gooien er stenen en zand in. Slechte gedachten en gevoelens moeten zo in de vlammen verdwijnen. De dag na de brand smeert de hindoe priester (pandit) op ieders voorhoofd wat as. Mensen wensen elkaar een goed nieuwjaar en gaan naar huis voor een bad en schone, witte kleren...om elkaar daarna flink te bekogelen met gekleurd poeder! Wit brengt vrede, rood staat voor liefde en vruchtbaarheid, geel voor levenswijshheid en oranje voor vuur en geduld. Jong en oud, rijk en arm, komen samen om het nieuwe jaar te vieren met liefde, genegenheid en sympathie voor iedereen.

OPGROEIEN

Rond een jaar of zeven mag een katholiek kind voor het eerst deelnemen aan de eucharistie. Daar krijgt het kind de 'geconsacreerde' hostie. Dit woord wordt speciaal gebruikt voor het omzetten van de hostie en de miswijn naar het Lichaam en Bloed van Christus.

Vóór deze belangrijke gebeurtenis krijgen de kinderen in groepjes catechese, waar ze leren over de kerk, Jezus, de eucharistie, en de sacramenten. Dit zijn speciale momenten in een mens zijn leven die dienen om dichterbij God te komen.

Op de leeftijd van 13 jaar wordt een Joodse jongen 'Zoon van het Gebod'. Dit wil zeggen dat hij verantwoordelijk is voor zijn eigen daden tegenover Jahweh (de Hebreeuwse naam voor God), en dus de joodse wet moet volgen.

Op deze feestelijke dag leest hij eerst een stukje voor uit de Thora. Gemakkelijk is dat niet, want in de Thora werden geen klinkers geschreven, en het voorlezen moet ook op een bepaald ritme en met een bepaalde melodie gebeuren. Daarom wordt het stukje tekst ruimschoots op voorhand geoefend en vanbuiten geleerd. Achteraf ontvangt de jongen de priesterzegen en is er een groot feest. Joodse meisjes krijgen een gelijkaardige viering op hun 12 jaar.

Heel wat kinderen krijgen in de lagere school geen godsdienst, maar zedenleer. Aan het einde van het zesde leerjaar vieren de leerlingen de overgang van kind naar volwassene en wereldburger met een eigen identiteit. De leerlingen kijken terug op wat ze hebben geleerd, en wat ze met deze kennis (de vrijzinnige moraal) kunnen doen in hun verdere leven. De leerlingen zijn klaar voor de overgang naar het middelbaar onderwijs, waar ze stilaan belangrijke keuzes voor hun toekomst moeten maken. Een leuk en feestelijk evenement markeert dit scharniermoment.

Met deze traditie vieren Nepalese hindoes dat een meisje een jonge vrouw wordt. De naam van het ritueel verwijst naar een set traditionele kleding in rode tinten die de ouders (meestal de moeder) aan hun dochter geven.

Vroeger werd dit gedaan net voor een meisje voor de eerste keer haar maandstonden kreeg, om zo te vermijden dat zij opgesloten werd en niemand mocht zien tijdens haar menstruatie. Nu gebeurt dit meestal op een speciale feestdag.

Na het aantrekken van de kleding is er een feestelijke bijeenkomst, waarbij de andere leden van de familie geschenken meebrengen.

GOD(EN)

Dit is de naam die christenen geven aan de Zoon van God. Hij maakt deel uit van de drie-eenheid (de Vader, de Zoon en de Heilige Geest).

De komst van de Zoon werd volgens de christenen al aangekondigd in het Oude Testament. Hij werd geboren in Bethlehem en groeide op in Jeruzalem. Hier predikte hij naastenliefde en soberheid. Veel mensen, zoals de Joden en de Romeinen die in Jeruzalem woonden, geloofden niet dat hij Zoon van God was. Dat leidde uiteindelijk tot Zijn kruisiging.

Voor de meeste christenen heeft de Zoon van God zowel de goddelijke als de menselijke natuur. Dat betekent dat Hij tijdens zijn aardse leven en aan het kruis zowel God als mens was. Christenen geloven dat deze kruisdood een opoffering was om door Zijn lijden de zonden van de mensheid weg te wassen.

Dit is de Arabische naam die moslims geven aan God.

God is voor moslims één en ondeelbaar. Het idee dat er een zoon van God is, zoals bij de christenen, is voor de moslims ondenkbaar. Wel zijn er veel profeten, waarvan Mohammed de laatste en voornaamste is.

Aangezien God zo groots is, is het voor moslims verboden om Hem af te beelden. Wel maken zij hele mooie schilderijen en voorwerpen met kalligrafie, schoonschrift. De naam van God wordt in zo'n kunstwerk omringd door fijne geometrische patronen en sierbloemen.

Veel boeddhisten beschouwen Siddharta Gautama niet als een god, maar als een spiritueel leider op wiens leer het boeddhisme is gebaseerd.

Siddharta was volgens de verhalen een jonge prins, die benieuwd was naar het leven buiten de paleismuren. Na het ontmoeten van een oude arme man, een zieke man, een dode man en een monnik besloot hij om zijn prinsleven te verlaten en op zoek te gaan naar verlichting. Iemand bereikt verlichting door te mediteren en door een goed leven te leiden volgens bepaalde regels.

Na zijn verlichting reisde hij door verschillende Aziatische koninkrijken om zijn leer te prediken. Hij voegde ook een naam toe aan zijn 'aardse' naam die wijst op zijn verlichting. We kennen hem beter onder deze naam.

Hindoes hebben een arsenaal aan goden, maar drie daarvan nemen een belangrijke plaats in: de Schepper - de Instandhouder en de Vernietiger.

We zien hier een afbeelding van de Vernietiger. Vernietigen is voor de hindoes niet iets slechts. Uit het vernietigen van het oude kan namelijk het nieuwe ontstaan. Zo kunnen bijvoorbeeld uit verbrande aarde nieuwe planten kiemen. Omdat deze god zowel voor vernietiging als voor schepping/transformatie verantwoordelijk is, is hij ook de god van het welzijn.

Ook is hij een beschermheer voor de mensen. Eens dreigde de aarde vergiftigd te worden. Hij redde de wereld door het gif te drinken, maar kreeg er wel een blauwe kleur van.

IN DE GEBEDSPLAATS

Christenen komen vaak op zondag samen in de kerk. De mis wordt daar voorgedragen door een priester. Bij een katholieke misviering krijg je een hostie, het Lichaam van Christus.

Soms wordt de hostie aan de gelovigen getoond in een mooie houder. Een ander woord voor deze houder is ook 'hostiekelk'. Dit is een heilig voorwerp, en moet tussen twee vieringen door gewijd en zorgvuldig gereinigd worden met een klein stukje zuiverende witte stof.

Joden gaan meestal op de sabbat (dit is hun rustdag zaterdag) naar de synagoge. Dit is een gebedshuis, maar kan ook dienst doen als gemeenschapscentrum en als een plaats voor onderwijs.

De rabbijn draagt een ochtend-, middag- en avondviering op. In orthodoxe synagogen zitten mannen en vrouwen gescheiden, in de meeste andere stromingen is dit gemengd.

De boekenkast met de Thorarollen neemt een belangrijke plaats in. Deze wordt steeds tegen de oostelijke muur (richting Jeruzalem) van de synagoge geplaatst.

Het gebedshuis van de moslims heet de moskee. Meestal komt men samen op vrijdag.

De meeste moskeeën hebben een aparte ruimte voor de rituele wassingen. Je mag namelijk enkel de gebedsruimte binnen wanneer je rein bent. Op de vloer van deze ruimte liggen tapijten, en rondom zijn vertrekken waar les wordt gegeven.

De mihrab (gebedsnis) geeft de richting van Mekka aan. Het is heel belangrijk dat moslims steeds, zowel thuis als in de moskee, bidden in de richting van Mekka. Rechts van de mihrab staat een verhoog met oneven treden waar de imam (de voordrager van het gebed) de mensen toespreekt.

Alle hindoegoden worden niet samen in één tempel vereerd: elke tempel is gewijd aan een bepaalde god. Deze tempel is het aardse huis van de god.

Wanneer de gelovigen de tempel bezoeken om te gaan bidden, brengen ze een offer mee. Dit kan van alles zijn: bananen, bloemen, wierook, gekleurd poeder en geld. Vaak nemen hindoes het offer in een mandje mee. Bij tempels zijn vaak winkels te vinden die deze offermandjes verkopen. Als blijk van respect voor de goden doet een hindoe zijn schoenen uit als hij of zij een tempel betreedt. De offers zijn voor de god, of goden, van de tempel. Deze worden bij het beeld gelegd. De hele ceremonie van het bezoek en het offeren aan de goden heet puja. Ook de offermandjes hebben een speciale naam.

BIDDEN

Wat doe je vandaag als je pijn hebt of ziek bent? Dan ga je naar de dokter of het ziekenhuis. In de middeleeuwen was dat niet zo evident. Daarom riep de katholieke gelovige een bepaalde heilige aan. In de Abdij van Park was dat bijvoorbeeld de Heilige Quirinus van Neuss. Die werd vereerd en aangeropen voor de genezing van builenpest, pokken en jicht, been- en voetproblemen, verlamming, botschade, zweren, steenpuisten en huiduitslag, keel- en oogziekten en oorpijn.

Kleine wassen beelden van het getroffen lichaamsdeel (een hoofd voor hoofdpijn, een been voor een gebroken been, enzovoort) werden in de kerk aan de heilige geschonken.

In het hindoeïsme wordt voedsel en drank ook thuis geofferd aan de goden. Op deze plek hangen kleurrijke prenten van de hindoegoden, en op een mooi doek staan enkele speciale voorwerpen, zoals koperen borden, theelichtjes, kleine standbeelden, kannetjes en belletjes. Dat laatste wordt gebruikt om de goden aan te roepen.

Bij hun meditatie gebruiken boeddhistische monniken speciale voorwerpen. Eén daarvan is een metalen scepter die een bliksemschicht moet voorstellen. De naam hiervan is Sanskriet voor 'diamant'.

Deze bliksemschicht is een symbool voor de hoogste, onverwoestbare, alles doordringbare kracht van het universum. Het staat ook voor de weg die de monniken moeten volgen om tot verlichting te komen.

Dit is niet zomaar een mooie gebedssnoer, het is een hulpmiddel dat moslims gebruiken voor de dhikr: het herdenken en prijzen van Allah. Afhankelijk van de lengte van het snoer gedenken ze met behulp van 33 of 99 kralen de '99 Schone Namen van Allah'.

In andere religies gebruiken ze ook bidsnoeren. De boeddhisten hebben een 'mala' en katholieken een 'rozenkrans'. De materialen die nodig zijn om zo'n rozenkrans te maken kan je bekijken in PARCUM.

HEILIGE PLAATSEN

Volgens de Hebreeuwse Bijbel was deze stad de woonplaats van verschillende Hebreeuwse koningen, zoals David en Salomo. Zo kocht David er een stuk grond om een altaar op te richten, en bouwde Salomo er de eerste Tempel. Nadat deze tempel werd verwoest door de Babyloniërs (in de 6e eeuw v.Chr.) werd er een tweede joodse Tempel gebouwd. Ook deze tempel werd grotendeels vernietigd.

De restanten van de tweede tempel worden vandaag de dag nog vaak bezocht. Joden komen hier bidden, en briefjes met wensen en vragen tussen de stenen steken.

De hadj is een pelgrimstocht die gezonde moslims, die er voldoende geld voor hebben, minstens één keer in hun leven ondernemen naar deze plek op het einde van de Ramadan, de vastenperiode.

Tijdens hun verblijf op deze pelgrimsplaats moeten zij verschillende rituelen uitvoeren. Zij lopen onder andere maar liefst zeven keer rond dit mysterieuze bouwwerk, dat ook wel 'Bayt Allah' (Huis van God) wordt genoemd. Het gebouw wordt bekleed door de 'kiswah', een zwart fluwelen doek waar in gouddraad heilige teksten op zijn aangebracht. Na de hadj wordt het doek steeds vervangen.

Voor christenen is dit de stad waar Jezus leefde en predikte, en later ook gekruisigd werd en uit zijn graf is verrezen. Het graf van Jezus is nog steeds een belangrijke pelgrimsplaats.

Voor hindoes is deze heilige rivier erg belangrijk. Zij geloven dat zij hun ziel wassen door te baden in deze rivier. Ook wanneer zij sterven en gecremeerd worden, wordt hun as in deze rivier uitgestrooid (als dat mogelijk is).

Om de twaalf jaar wordt een festival van maar liefst 55 dagen ter ere van de godin Ganga, de riviergodin en moedergodin, gevierd. In de stad Varanasi wordt elke avond door priesters het Ganga aarti uitgevoerd: een vuurritueel waar ze offers brengen en de godin eren.

HEILIGE BOEKEN

Het belangrijkste heilige boek van de moslims is het woord van God zelf zoals dat door de engel Djibriel (Gabriël) werd overgebracht aan Mohammed, de laatste Profeet. Na de dood van Mohammed begonnen de eerste kaliefen (opvolgers van de Profeet) in Medina aan het bijeenbrengen van de geopenbaarde tekst die uit het hoofd werd geleerd maar ook stuksgewijs werd genoteerd.

In het jaar 650 wordt volgens de officiële versie de tekst definitief vastgelegd op bevel van Oethman, de derde kalief. Het boek bestaat uit 114 soera's (hoofdstukken), onderverdeeld in 30 stukken om het maandelijks reciteren te vereenvoudigen.

De christelijke Bijbel bestaat uit 66 boeken, 39 voor het Oude Testament en 27 voor het Nieuwe Testament.

Het Nieuwe Testament gaat over het leven van Christus, Zijn verrijzenis en de beginperiode van de christelijke kerk. Maar liefst vier evangelisten hebben hun versie op de geboorte, het leven, het lijden en de verrijzenis van Christus neergepend (de Evangelies). Daarna bevat het Nieuwe Testament een reeks handelingen en brieven met leidraden om als een goede christen te leven (de epistels). Het Nieuwe Testament wordt afgesloten met het boek Apocalyps. Dit is de Openbaring van Johannes die gaat over het einde der tijden.

De gelovigen gebruiken echter een speciaal boekje om de misvieringen te kunnen volgen. Hier staan stukken uit de bijbel en gezangen van de zondagsmis in, vaak in het Latijn en het Nederlands.

De oudste en meest heilige hindoe-teksten worden verzameld in vier bundels die in het Sanskriet 'kennis' betekenen. Hindoes geloven dat deze geschriften al voor de schepping van ons universum bestonden. Ze zijn onvernietigbaar, hebben altijd al bestaan, ze zijn ongeschapen én de bron van alles wat geschapen is. Ze werden door zieners aan de mens geopenbaard.

In deze bundels vinden de priesters onder andere spreuken, liederen en magische formules om te gebruiken tijdens verschillende ceremonies. Ook geven ze voor de gelovigen een volledige beschrijving van alle kanten van het leven, en vertellen ze wat mensen moeten doen om op een ideale manier te leven. Deze gedragscode heet 'dharma'.

De Tenach, het heilige boek van de Joden, bestaat uit drie delen: Thora, Nevi'im (Profeten) en Ketuvim (Geschriften). De eerste vijf boeken van de Tenach zijn de Thora, de joodse wet. De Thoraboeken worden bewaard op rollen en hebben een belangrijke plaats in de synagoge.

Tijdens het voorlezen uit de Thora wordt een zilveren bladwijzer gebruikt. De aanwijzer wordt niet enkel om praktische redenen gebruikt maar vooral uit eerbied voor de Thora. Zo wordt voorkomen dat de tekst vervuild of beschadigd geraakt door rechtstreeks vingercontact.

Het Hebreeuwse woord voor deze aanwijzer staat voor 'hand'. De Thora-aanwijzer heeft dan ook de vorm van een stok met aan het uiteinde een handje met wijzende vinger.

LEVEN NA DE DOOD

Christenen geloven in een leven na de dood. Om ervoor te zorgen dat je ziel naar de hemel mag gaan, moet je een 'vroom' leven leiden: goed zijn voor de medemens, naar de kerk gaan, bidden,...

In de middeleeuwen beeldde men de ziel vaak af als een klein mensje, dat uit het lichaam van de gestorvene ontsnapte en door bemiddeling van Maria en Christus naar boven mocht zweven, om daar bij God de Vader in de Hemel terecht te komen. Het was dus oppassen geblazen voor de vele duiveltjes, die zich verlekken op de ziel van de overledene! Engelen en naasten deden met de kracht van gebed hun best om dit te voorkomen.

Zowel hindoes als boeddhisten geloven in eeuwige reïncarnatie. Dat wil zeggen dat je na de dood opnieuw wordt geboren in een nieuw lichaam. Dit eeuwige proces heet 'samsara'. Het doel van deze wedergeboortes is om te streven naar verlichting.

In het boeddhisme kan iemand door middel van meditatie de staat van verlichting bereiken. Een verlicht persoon is vriendelijk, wijs, medelevend en beheerst. Hij is gelukkig en hecht geen waarde aan zijn aardse bestaan. Hij is bevrijd van het lijden van het leven. Een verlicht persoon kan wel pijn hebben en sterven, maar blijft hier rustig onder. De lichamelijke pijn veroorzaakt geen geestelijke pijn.

Er is geen antwoord op de vraag wat er gebeurt na de dood van een verlichte. Hierover zei de Boeddha: "Waar gaat het vuur heen nadat het uitgedoofd is? Gaat het noord, zuid, oost of west?"

De meeste Noord-Amerikaanse indianenstammen geloven dat de ziel na het overlijden terecht komt op een plaats waar het aangenaam wonen en werken (jagen) is. Dit land wordt wel eens beschreven als 'het land van de vele tipi's', maar een meer bekende uitdrukking gebruiken we vandaag de dag nog steeds als spreekwoord.

Voor indianen heeft niet enkel de mens een ziel. Alle levende wezens, zoals dieren, maar ook planten en stenen, hebben levenskracht.

In het hindoeïsme is het de gewoonte om een overledene te cremen. Het lichaam is slechts een omhulsel en de ziel moet door middel van crematie zo snel mogelijk terug naar de oerbron. Daar wordt aan de hand van hoe goed je het hebt gedaan in je vorige leven, je nieuwe leven bepaalt. Dat heet karma.

Wat er gebeurt met het lichaam van de overledene hangt van de tradities en gebruiken van de hindoeïstiek die de gelovige volgt.

In tegenstelling tot onze westerse, meer intieme begrafenisrituelen, gebeurt dit soms vrij publiek, aan de oever van de heilige rivier. Het lichaam wordt in een geel, wit of rood doek gewikkeld en de ceremonie wordt geleid door een priester. Tijdens het ontsteken van de brandstapel spreekt men gebeden uit de heilige teksten uit om de ziel vrede te schenken. Achteraf worden de overblijfselen uitgestrooid in de heilige rivier.